

Sztojcssev Sztetoszláv kisprózái

Temetünk

A város széli park egyik eldugott zugában tönkrevert játszótér. A hintákat rég eltávolították, itt-ott egy árván lógó lánymaradvány; a libikókák kitépve-eldőlve, csak a föld libikókázhat rajtuk, a mászóka hiányos, mint egy gyermekfogsor; a homokozó mélyen tátongó gödör, szeméttel teli. Egy kóbor kutya tűnik fel a bokrok mögül, körbeszaglássza a lógó láncokat, aztán a gödörbe ürít.

A park szélébe beékelődik a temető.

Vasárnap délelőtt van, dologidő: a gazzal benőtt kövesúton halottaskocsi bukkan fel. A temető bejáratánál megáll. A halottas ember egy közeledő ismerős arc láttán nagyot dudál, barátságosan integetnek egymásnak.

– Hogy van, szomszéd? Mi szél hozta erre?

– Körülnéztem. Ugye, még nem telt be?

– Nem, nem! Majd kinézünk valami megfelelőt. A kedves feleségének is?

– Igen. Egymás mellett, ha egy mód van rá; családi hagyomány, tudja... És maga, szomszéd? Rég láttam.

– Temetünk, temetünk! Sok a munka ma'nap. Szeretnek és keresnek.

– És illúziókat temetnek, szomszéd?

– Kedvezményesen vállaljuk! Magának ingyen. Éjjel-nappal üzenet-rögzítő ügylet. Máris hozhatja, szomszéd!

A Barbie-terror

Auuuu...! Szeretünk, Barbie...! Fantasztikusak ezek a színek... Fantasztikusak a vasárnapi tv-délutánok, a játékboltok nehéz polcai, a szemet kápráztató kirakatok, a hivalkodó utcai bódék... Milyen is a kínálat? Auuuu...

Barbie és barátai mindenhol, töménytelen mennyiségben. Hol lehet manapság olcsó játékokat kapni? Barbie-ék könnyörtelenül berobbantak életünkbe rikító színekkel, fantasztikus árakkal, s a régi falkockák tűzre kerültek.

A kislány vágyakozva bámulja a kirakatot.

– Veszi Barbie-t, apu? – kérdi szinte könnyögvén. – Csillának is van!

A férfi csóválja a fejét, s nem mond semmit. Magyarázza el, hogy...? Hisz gyerek.

– Menjünk, lányom...

– Apu! Be akarok költözni a kirakatba...

Kandallótűz

Esteledett. A férfi megdörzsölte megfáradt, káprázó szemét: már alig látta a betűket. Meggyújtotta az utolsó gyertyát, s továbbolvasott. Teltek-múltak az órák.

Aztán egyszer csak elaludt a pisálkozó láng is. A sötétben már csak a kandalló tüze parázslott.

Felállt, tűzifa után nézett... Hiába.

Fogta a könyvet és a kandalló elé lépett.

A jéghideg ujjak bátortalanul, tétozva babrálták, tépték a megsárgult lapokat... Amikor az utolsó láng is fellobbant, már hajnalodott.

Másik könyv után nézett, az estére gondolva.

Hiába...: ez volt az utolsó, könyv a Földön.

Homálymosoda

A mocskok nem vész el, csak átalakul, szalonképesebb formát ölt. A múltira lassan rátelepszik a feledés homálya, az ember hajlamos, mintegy védekezésül, csak a jóra, a szépre emlékezni. Szép volt, fiúk! Borban az igazság.

A mosott fiúk lepkefogó hálójával kerin-genek áldozataik után. Vízét prédikálnak, bort isznak. Lerészegítenek a sárga földig, agyamosó vízzel itatják a jelent, és újra színre kívánnak lépni a hatalom birtokosaiként.

Volt egy barátom, akiben megbíztam, s folyamatosan kiadtam előtti a lelkem. Évek múltán derült ki róla, hogy spicli volt, már huszonöt évesen eladta magát. Egy világ omlott össze bennem.

E néhai barátom felesége öngyilkos lett. Hogy miért, azt nem tudom.

Madársirató

A kakukk óvatosan körbepüle a nagy erdei fát, aztán lerakta tojását az idegen fészekbe, és eltávozott a gyermektelenségbe.

Az idegen madár aztán mit sem sejtve életre keltette a kakukkfiókát, s boldogan etette-itatta. A kis kakukk, mihelyt erőre kapott, egy óvatlan pillanatban a mélybe repítette gyanútlan csicsergő tejtestvéreit, életerét bővítendő.

Az eset nagy vihart kavart az erdei körökben. A madarak tanácsa vizsgálatot folytatott a történet rekonstruálása érdekében. A kakukk elhessegette magáról a felelősségrevonást, mondván, hogy fiókája szuverén egyéniség, cselekedeteit befolyásolni nem áll módjában.

A nulladik felvonás

A próbáknak vége, itt a nagy nap, kezdődhet az előadás. A hatalmas, elhagyott templom tárt kapukkal várja a közönséget. Lámpalázás, türelmetlenül hanykolódó színészek kóvályognak az üresen kongó nézőtérén. – Hol a közönség, emberek? Kezdjük! – Így az ősz rendező.

A színigazgató a függönyhúzó zsinórhoz kap, és kezdődik a káprázatos előadás. A színészek tudják, ez után nincs több, ragadd meg az utolsó esélyt, és halhatatlan lesz a Művészet!

Az előadásnak vége, a színészek meghajolnak a nem létező közönség előtt, a színehagyott függöny magától leereszkedik, a fények lassan kialszanak már, és marad a szünetbe zárt világ.

A szerző írja magáról:

Bulgáriában, Gabrovóban születtem 1959-ben. Életem első felében nem hallottam magyar szót, csak amikor felvettek a szófiai egyetemre. Tizennyolc évesen kezdtem tanulni ezt a számomra akkoriban egzotikusnak és borzasztóan nehéznek tűnő, idegen nyelvet.

1979-től 1985-ig Budapesten, illetve Szegeden jártam egyetemre, magyar–finn szakon végeztem. Azután öt évig Bulgáriában újságíróskodtam, majd 1990-ben települtem át Magyarországra.

Békéscsabán élek magyar feleségemmel és három gyerekemmel, az önkormányzat lapját, a „Heti Mérleg”-et szerkesztem már ötödik éve.

1991 óta írok kisprózát magyarul, első kötetem, a több mint száz rövid írást tartalmazó „Gondolkodó lét” 1994 végén jelent meg a Tevan Kládó gondozásában.

Néha nehéz megállapítanom, milyen nyelven álmodom. Álmaimat mindenestire magyarul írom le...